

แนวทางและแผนการสร้างความแข็งแกร่งให้กับประเทศไทย เพื่อเข้าสู่ระบบการค้าเสรีภายใต้ความตกลงการค้าเสรี “Mega FTA”

๑. ความเป็นมา

หลายประเทศได้ให้ความสำคัญกับการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ เหตุผลหนึ่งก็เพื่อการสร้างเสริมและค้ำจุนเศรษฐกิจของประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีคุณภาพชีวิต และดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข ปัจจุบันถึงอนาคต การค้าและการลงทุนทั้งในและต่างประเทศนับวันยิ่งมีการแข่งขันที่สูงขึ้น ประเทศใดมีศักยภาพในการแข่งขัน ประเทศนั้นย่อมได้เปรียบจากการแสวงหาประโยชน์และรายได้จากการค้าและการลงทุนเข้าสู่ประเทศส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจและประชากรของประเทศตน รัฐบาลแต่ละประเทศจึงมีความพยายามที่จะหาเครื่องมือในการเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันทางการค้าและการลงทุนให้ได้มากที่สุด ซึ่งเครื่องมือหนึ่งที่รัฐบาลหันมาให้ความสำคัญมากขึ้นเพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับการค้าและการลงทุนในปัจจุบันและอนาคตคือ “ความตกลงการค้าเสรี” โดยหลักการถือเป็นกฎหมายระหว่างประเทศประกอบไปด้วยหลากหลายมิติที่ครอบคลุมกิจกรรมเกือบทุกภาคส่วนของประเทศที่เกี่ยวกับการค้าสินค้า การบริการ การลงทุน กระบวนการแก้ไขข้อพิพาททางการค้า และประเด็นกฎหมาย นโยบาย การกำกับดูแลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้า ดังนั้น ภาครัฐบาลจะตัดสินใจจัดทำความตกลงการค้าเสรีกับประเทศใด จะต้องพิจารณาผลกระทบให้ครอบคลุมทุกมิติ ศึกษาผลกระทบรวมทั้งเปิดเผยข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนก่อนดำเนินการ

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีการจัดทำสนธิสัญญา และความตกลงเสรีทางการค้าและการลงทุน หรือการรวมกลุ่มเศรษฐกิจ (Economic Integrations) ที่จัดอยู่ในความหมายของคำว่า “การเปิดเสรีทางการค้า” ภายใต้ Free Trade Agreement (FTA) หรือ Regional Trade Agreement (RTA) จำนวน ๑๖ ฉบับ ดังต่อไปนี้

ความตกลงที่มีผลใช้บังคับแล้ว นับเป็นรายประเทศ/ภูมิภาค/องค์กร จำนวน ๑๓ ฉบับ ได้แก่ **สนธิสัญญาด้านการลงทุน ๑ ฉบับ** ได้แก่ สนธิสัญญาทางไมตรีไทย-สหรัฐฯ (ไม่ครอบคลุมการลงทุนบางสาขา)

ความตกลงการค้าเสรีระดับทวิภาคีไทย กับ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น ชิลี อินเดีย (ส่วน Early harvest สินค้าบางรายการ)

ความตกลงการค้าเสรีระดับภูมิภาค ได้แก่ อาเซียนกับ ออสเตรเลีย/นิวซีแลนด์ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี และอินเดีย **ความตกลงในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน** (นับเป็น ๑) ที่สำคัญมี ๓ ฉบับ คือด้านสินค้า การค้าบริการ และการลงทุน และมีความตกลงย่อยหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับสินค้า บริการ และการลงทุน

ความตกลงภายใต้องค์การการค้าโลก (นับเป็น ๑) มีหลายความตกลงย่อยครอบคลุมสินค้า บริการ และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการค้า

ความตกลงที่อยู่ระหว่างการจัดทำ ได้แก่ ไทยกับ เปรู และอินเดีย (ส่วนที่เหลือ) ปากีสถาน ตุรกี ความตกลงการค้าเสรีอาเซียนฮ่องกง ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership : RCEP) และ Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation : BIMSTEC (มีสมาชิกรวม ๗ ประเทศ คือ บังกลาเทศ ศรีลังกา อินเดีย ไทย พม่า เนปาล และภูฏาน)

นอกจากนี้ ไทยและอาเซียนกำลังอยู่ในระหว่างการทำการศึกษความเป็นไปได้ในการทำ FTA กับ ประเทศคู่ค้าในหลายภูมิภาค อาทิ แคนาดา รัสเซีย และสหภาพยุโรป เป็นต้น

แม้ไทยมี FTA อยู่หลายฉบับ แต่เมื่อเทียบกับความจำเป็นที่ไทยต้องขยายการค้าและการลงทุนกับ ประเทศคู่ค้าเพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพนอกเหนือจากกลไกการค้าปกติ ถือว่าไทยยังมี FTA ในจำนวนที่ไม่มากนัก ไม่ครอบคลุมทุกภูมิภาคและประเทศคู่ค้าที่สำคัญ โดยเฉพาะความตกลงการค้าเสรีที่ไทยเป็นสมาชิกในปัจจุบัน ไม่ได้มีมาตรฐานสูงและระดับการเปิดเสรีที่สูง เหมือนกับ FTA ที่มีมาตรฐานสูง อื่นๆ ดังนั้น รัฐบาลอาจจำเป็นต้องพิจารณาเข้าร่วมเป็นสมาชิกภาคี FTA ที่ครอบคลุมประเทศต่างๆ ทั่วทุกภูมิภาค พร้อมแสวงหาเครื่องมืออื่นๆ เพื่อการขยายการค้าและการลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะ การแข่งขันที่คาดว่าจะทวีความรุนแรงในอนาคต FTA ที่มีมาตรฐานสูงและระดับการเปิดเสรีมากขึ้น จึงเป็นเป้าหมายสำคัญที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องศึกษาความเป็นไปได้ในการเข้าร่วมของไทยและเสนอต่อระดับนโยบายพิจารณาและตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกภาคี FTA

ความตกลงทางการค้าที่มีมาตรฐานสูง โดยหลักการส่วนใหญ่จะครอบคลุมประเด็นทางการค้าและการลงทุนในทุกมิติ ครอบคลุมการเปิดเสรีการค้าสินค้า สิ่งทอ การเปิดเสรีการลงทุน ภาคบริการ พาณิชยกรรม อิเล็กทรอนิกส์ การคุ้มครองการลงทุน การเคลื่อนย้ายนักลงทุนและแรงงาน พิธีการศุลกากรและการอำนวยความสะดวกทางการค้า กฎเกณฑ์แหล่งกำเนิดสินค้า และธุรกิจสารสนเทศและโทรคมนาคม ข้อกำหนดด้านกฎหมายการปกป้องและการเยียวยาทางการค้า กิจการรัฐวิสาหกิจและกฎหมายการแข่งขันทางการค้า ธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง กฎระเบียบสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชและสัตว์ กฎเกณฑ์มาตรฐานสินค้า ข้อพิพาททางการค้าและกระบวนการฟ้องร้อง มาตรฐานแรงงาน มาตรฐานการปกป้องสิ่งแวดล้อม การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การจัดซื้อจัดจ้าง ความโปร่งใสในการบังคับใช้กฎหมาย และการต่อต้านการทุจริตทางธุรกิจ ความร่วมมือทางวิชาการและการพัฒนา เป็นต้น ซึ่งความตกลงที่มุ่งเน้นการเปิดเสรีที่มีระดับสูง ลด/ยกเลิกกฎระเบียบ มาตรการที่เป็นข้อกีดกันการค้าสินค้าและการลงทุน กำหนดให้สมาชิกใช้มาตรการกำกับดูแลการค้าและการลงทุนด้วยความโปร่งใส กำหนดให้รัฐของสมาชิกต้องปฏิบัติตามผู้ประกอบการต่างชาติและผู้ประกอบการในประเทศอย่างเท่าเทียมกัน มีข้อห้ามสมาชิกออก

กฎหมายการค้าและการลงทุนใหม่และเข้มงวดขึ้นอันจะเอื้อประโยชน์ต่อกิจการในประเทศหรือให้ประโยชน์กับรัฐตนเอง คຸ້ມครองน้กลงทุนและการลงทุนในระดับสูง จึงกล่าวได้ว่าความตกลงที่มีมาตรฐานสูง ก็คือ Comprehensive free trade agreement หรือ Comprehensive economic partnership ในชื่อเรียกที่แตกต่างกันไป แต่ในรายงานนี้เรียก “Mega FTA”

เนื่องจาก Mega FTA ครอบคลุมกว้างขวางทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุน จึงส่งผลต่อประเทศสมาชิกภาคีในทุกมิติทั้งด้านการบังคับใช้กฎหมาย มาตรการภาษี กลไกการผลิต กิจกรรม/ธุรกิจทางการค้า รายได้ของประเทศ สังคม เศรษฐกิจ ตลอดจนการข้ามพรมแดนอย่างเสรีของสินค้า การลงทุน แรงงาน พุน เพื่อมุ่งสู่การค้าเสรีในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญต่อผลประโยชน์ของสมาชิกภาคีตามกฎหมายเกณฑ์ที่กำหนด ภายใต้หลักการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมต่อการค้าและการลงทุนจากรัฐของสมาชิกภาคี

Mega FTA ที่ส่งผลต่อการค้าการลงทุน ตลอดจนเศรษฐกิจของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ อาทิ ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Trans-Pacific Partnership : TPP) FTA กับสหภาพยุโรป และความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP) เป็นต้น ซึ่งมีมาตรฐานด้านกฎเกณฑ์และระดับการเปิดเสรีการค้าและการลงทุนสูงกว่าความตกลงในองค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO

๒. วัตถุประสงค์

วิเคราะห์หามาตรการสร้างความแข็งแกร่งให้กับประเทศไทยในการเข้าร่วม Mega FTA โดยเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติและแผนงานเชิงนโยบายเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปดำเนินการในการรองรับ/ป้องกันผลกระทบ และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของไทย

๓. แนวทางการศึกษา วิเคราะห์

๓.๑ ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่างๆ ทั้งระดับทวิภาคีและภูมิภาค เฉพาะเรื่อง/ประเด็นที่คาดการณ์ว่าอาจส่งผลกระทบต่อ ผลประโยชน์ของประเทศไทยและประชาชน

๓.๒ อภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ และเสนอความเห็น/ข้อเสนอแนะ มาตรการเชิงนโยบายและกลยุทธ์ที่หน่วยงานสามารถนำไปปฏิบัติกำกับดูแลเศรษฐกิจ การค้า สังคม กฎระเบียบทางธุรกิจ และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อสร้างความแข็งแกร่งแก่ประเทศในการเข้าร่วม Mega FTA นอกจากนี้ เพื่อลดผลกระทบด้านลบต่อเศรษฐกิจ ธุรกิจคนไทย สินค้าไทย สิ่งแวดล้อม สังคม ความเป็นอยู่ของประชาชนและความมั่นคงของชาติ และให้ไทยได้ประโยชน์เต็มที่ในการเข้าร่วม Mega FTA

๔. ประเด็นอภิปราย แนวคิด ข้อกังวล และสถานการณ์

ภาคประชาสังคม และกลุ่มธุรกิจ/อุตสาหกรรมบางส่วนได้หยิบยกประเด็นใน Mega FTA ที่อาจเป็นประเด็นปัญหา เสนอในที่ประชุมที่เกี่ยวข้องและเวทีต่างๆ ซึ่งกลายเป็นข้อถกเถียงและข้อกังวลที่หน่วยงานภาครัฐต้องนำมาศึกษา เพื่อสรุปผลและเสนอแนะความเป็นไปได้ต่อรัฐบาลในการพิจารณาการเข้าร่วม Mega FTA ของไทย ในรายงานฉบับนี้ จึงได้หยิบยกประเด็นดังกล่าวเฉพาะที่เห็นว่ามีมีความสำคัญ และควรนำมาอภิปรายแลกเปลี่ยนความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

๔.๑ สมาชิกต้องผูกพันเปิดตลาดโดยการลดภาษีนำเข้าสินค้า ทั้ง Tariff Elimination Schedule และ Tariff Rate Quotas Schedule

ข้อดี สำหรับผู้ประกอบการในการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบและตลาดสำหรับสินค้าสำเร็จรูป ในตลาดต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการผลิตในประเทศและขยายการส่งออกไปยังประเทศภาคีความตกลง ทั้งนี้ ปัจจัยข้างต้นจะช่วยส่งเสริมการขยายตัวด้านการลงทุนและการจ้างงานในประเทศด้วย ในส่วนของผู้บริโภคจะมีโอกาสในการเลือกใช้สินค้านำเข้า และได้ประโยชน์จากการแข่งขันด้านราคาและคุณภาพสินค้าอันเนื่องมาจากการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการรายเดิมกับผู้ประกอบการรายใหม่ที่เข้าสู่ตลาดหลัง FTA มีผลใช้บังคับ

ข้อเสีย ผู้ประกอบการไทย อาจสูญเสียส่วนแบ่งตลาดให้กับสินค้าจากต่างประเทศ หากไม่สามารถแข่งขันด้านราคาหรือปรับปรุงคุณภาพสินค้าให้เหมาะสมได้ ทั้งนี้ หากการแข่งขันรุนแรง ไทยอาจสูญเสียความสามารถในการผลิตสินค้าบางกลุ่ม สินค้าไทยอาจหายไปจากตลาดภายในประเทศ ในท้ายที่สุดไทยต้องอาศัยสินค้านำเข้าเป็นหลัก ทำให้ต้องพึ่งพาสินค้าดังกล่าวจากต่างประเทศ

สินค้าอ่อนไหวของไทย : สินค้าปศุสัตว์ การเข้าร่วม Mega FTA อาจมีผลกระทบด้านลบต่อภาคปศุสัตว์เป็นอย่างยิ่ง ทั้งอุตสาหกรรมการเลี้ยงโค สัตว์ปีก และสุกร การกำหนดมาตรฐานที่สูงขึ้นจะส่งผลให้ต้นทุนในการดำเนินการของภาคปศุสัตว์ไทยปรับตัวสูงขึ้น เกษตรกรในภาคปศุสัตว์จะต้องแข่งขันกับกลุ่มนายทุนใหญ่ในประเทศสมาชิก Mega FTA เกิดการเสียเปรียบ ทำให้รายได้จากการประกอบอาชีพ ปศุสัตว์ และความมั่นคงทางอาหารลดลงและไม่ยั่งยืน

๔.๒ กฎเกณฑ์แหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin and Origin Procedures) มีทั้ง Product Specific Rules ในสินค้าสำคัญของแต่ละสมาชิก เช่น รถยนต์ สิ่งทอ/เสื้อผ้า เป็นต้น

ข้อดี ป้องกันการสวมสิทธิพิเศษทางภาษีโดยประเทศที่ไม่ใช่ภาคี รวมทั้งส่งเสริมการค้าในกลุ่มประเทศภาคี FTA โดยจำกัดการแข่งขันที่มาจากประเทศนอกภาคี นอกจากนี้ยังได้ประโยชน์ด้านการลงทุน เนื่องจากจะมีการลงทุนจากต่างประเทศในประเทศภาคี FTA เพื่อให้สินค้าที่ผลิตได้สามารถใช้สิทธิพิเศษทางภาษีภายใต้ FTA นั้นๆ

ข้อเสีย สร้างข้อจำกัดในการเลือกใช้วัตถุดิบ โดยต้องพยายามใช้วัตถุดิบในกลุ่มประเทศภาคี แม้ว่าจะไม่ใช่แหล่งที่ดีที่สุด ในด้านราคาหรือคุณภาพ และสร้างภาระต้นทุนด้านเอกสารและกระบวนการที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการแสดงถิ่นกำเนิดสินค้ากล่าวโดยสรุป คือ อาจทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าสูงขึ้น กระทบต่อคุณภาพสินค้า ส่งผลเสียต่อผู้บริโภคในท้ายที่สุด

๔.๓ การเปิดเสรีบริการการเงิน (Financial Services)

ในบทด้านบริการการเงินใน Mega FTA อาจมีข้อกำหนด อาทิ

- การให้บริการทางการเงินในสาขาหรือรูปแบบใหม่ๆ (New Financial Services) ในอนาคต โดยไม่ต้องขออนุญาตจากหน่วยงานกำกับของประเทศผู้รับบริการ

- ให้ต่างชาติถือหุ้นข้างมากหรือได้อย่างต่ำร้อยละ ๕๐ ในสถาบันการเงินท้องถิ่น และห้ามจำกัดใบอนุญาตประกอบธุรกิจ

- ไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อการลงทุนในสถาบันการเงินและการค้าบริการด้านการเงินข้ามพรมแดนระหว่างประเทศสมาชิก

- สร้างความโปร่งใสในกระบวนการอนุญาต การกำกับดูแล และการถ่ายโอนข้อมูลด้านการเงินของหน่วยงานกำกับ

ข้อกังวล

- เสียส่วนแบ่งตลาดธุรกิจการเงินในประเทศ
- ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทยมีโอกาสเสียส่วนแบ่งตลาด
- ธุรกิจประกันชีวิตและวินาศภัยมีโอกาสเสียส่วนแบ่งตลาด
- ผู้บริโภคอาจได้รับความเสียหายจากผลิตภัณฑ์การเงินใหม่ๆ โดยไม่ได้รับความคุ้มครอง
- ธุรกิจข้ามชาติครอบงำระบบการเงินไทย

๔.๔ การคุ้มครองการลงทุน : State-State Dispute Settlement and Investor-State Dispute Settlement

- ให้สิทธินักลงทุนต่างชาติเพิ่มมากขึ้นตามกฎหมายคุ้มครองการลงทุน นำไปสู่การฟ้องร้องรัฐบาลของนักลงทุนต่างชาติเพิ่มมากขึ้น อาจกระทบต่อ Public interest policies หรือกระทบต่อนโยบายรัฐเพื่อปกป้องผลประโยชน์ทางสาธารณะและของประเทศ

- การห้ามรัฐและหน่วยงานของรัฐมีข้อกำหนดให้นักลงทุนต่างชาติต้องปฏิบัติตามเพื่อผลประโยชน์บางประการ อาทิ กำหนดให้ใช้วัตถุดิบท้องถิ่นหรือภายในประเทศ กำหนดแหล่งนำเข้า กำหนดแหล่งส่งออก กำหนดการถ่ายทอดเทคโนโลยี กำหนดการจ้างงานแรงงานในประเทศ เป็นต้น

ข้อกังวล

- เปิดโอกาสให้นักลงทุนต่างชาติฟ้องร้องรัฐมากขึ้น
- รัฐบาลต้องใช้จ่ายเงินงบประมาณเพิ่มขึ้นไปกับกระบวนการซื้อพิพาท และอาจรวมถึงผลการตัดสินของศาลระหว่างประเทศ
- รัฐสูญเสียอำนาจในการบริหารการลงทุนภายในประเทศและกำกับดูธุรกิจในประเทศ

๔.๕ การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (Government Procurement)

มีข้อกำหนดให้สมาชิกภาคีเปิดเสรีให้นิติบุคคลต่างชาติสามารถเข้าร่วมประมูลโครงการรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกภาคีต้องมีระเบียบและกฎเกณฑ์ที่มีความยืดหยุ่นต่อต่างชาติในการเข้าร่วมโครงการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ โดยต้องเปิดให้มีการแข่งขันประมูลโครงการอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งผู้ประกอบการไทยและต่างชาตินอกจากนี้ Mega FTA ได้ห้ามให้สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจมากกว่าผู้ประกอบการต่างชาติ

ข้อกังวล

- หน่วยงานกำกับดูแลของไทยต้องแก้ไขกฎระเบียบเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และรัฐวิสาหกิจ เปิดให้ต่างชาติมีโอกาสเข้าร่วมประมูลโครงการของรัฐ นอกจากนี้ นิติบุคคลไทยหรือผู้ประกอบการไทยต้องเผชิญการแข่งขันที่สูงขึ้นมาก
- เนื่องจากมูลค่าโครงการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐมีมูลค่าสูง การให้การปฏิบัติกับบริษัทต่างชาติเท่ากับบริษัทไทย ในภาวะที่บริษัทไทยและต่างชาติมีความสามารถในการแข่งขันต่างกัน การเข้าถึงตลาดการค้าสินค้าและบริการของต่างชาติเพิ่มขึ้นทั้งมูลค่าและจำนวนการค้า ส่งผลต่อการสูญเสียเงินตราออกนอกประเทศเพิ่มมากขึ้น

๔.๖ รัฐวิสาหกิจ (State-Owned Enterprises)

- รัฐวิสาหกิจต้องไม่เลือกปฏิบัติกับสินค้าและบริการของผู้ประกอบการจากประเทศสมาชิกภาคี และห้ามรัฐบาลให้สิทธิพิเศษ การให้ความช่วยเหลือ และการอุดหนุนอันก่อให้เกิดผลกระทบต่อการค้าเงินธุรกิจของผู้ประกอบการต่างชาติ

ข้อกังวล

- รัฐวิสาหกิจไทยต้องแข่งขันกับธุรกิจต่างชาติในระดับสูง รัฐวิสาหกิจไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัว พัฒนาความสามารถในการแข่งขันทั้งด้านการบริการและสินค้า เทคโนโลยี นวัตกรรม และการบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้บริการกับผู้บริโภคในต้นทุนที่ต่ำและมีผลกำไร แต่หากไม่สามารถดำเนินการดังกล่าวได้ ย่อมส่งผลกระทบต่อผลประกอบการที่ขาดทุนอาจนำไปสู่การล้มละลาย จำเป็นต้องขายกิจการ หรืออาจต้องแก้ไขกฎหมายเปิดให้ต่างชาติเข้ามาถือหุ้น หรือเป็นเจ้าของกิจการ

๔.๗ ทริพล์สินทางปัญญา

การคุ้มครองสิทธิบัตรยา

เนื่องมาจาก Mega FTA อาจมีข้อกำหนดต่อสมาชิก ดังนี้ ๑) กำหนดให้มีการขยายเวลาคุ้มครองสิทธิบัตรนานขึ้น เพื่อชดเชยระยะเวลาที่สูญเสียไปในกระบวนการอนุมัติสิทธิบัตรและการขึ้นทะเบียนยา ๒) การห้ามบริษัทยาสามัญอ้างข้อมูลการทดสอบความปลอดภัยของยาต้นแบบเพื่อขึ้นทะเบียนยาภายใน ๕-๘ ปี นับจากวันที่ยาต้นแบบวางตลาด ๓) การขยายขอบเขตการคุ้มครองสิทธิบัตรในสิ่งประดิษฐ์เดียวกันจนทำให้สิทธิบัตรไม่มีวันหมดอายุ

ข้อกังวล

สิทธิบัตรยาต้นแบบได้รับการคุ้มครองเพิ่มเติมหรือนานขึ้น ทำให้ยาสามัญไม่สามารถขึ้นทะเบียนยาได้จนกว่าจะหมดระยะเวลาการคุ้มครองยาต้นแบบ เกิดการผูกขาดยาต้นแบบ ส่งผลให้ยาที่ใช้ในประเทศแพงขึ้นและยาอยู่ในระดับราคาแพงนานขึ้น ค่าใช้จ่ายด้านยาของภาครัฐเพิ่มขึ้น

การคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่

ส่วนใหญ่กำหนดให้สมาชิกภาคีคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ตาม สนธิสัญญา UPOV ๑๙๙๑ สมาชิกต้องให้สัตยาบันในสนธิสัญญาบูดาเปสต์ และ ต้องให้การคุ้มครองสิทธิบัตรในทุกประเภทเทคโนโลยี

ข้อกังวล

- เปิดโอกาสให้บริษัทผู้ผลิตพันธุ์พืชใหม่มีอำนาจผูกขาดตลาดและอุตสาหกรรมเกษตร
- ปิดกั้นการขยายพันธุ์พืชของเกษตรกร เพราะเมล็ดพันธุ์ที่ได้จากต้นพืชจะนำมาขยายพันธุ์หรือปลูกต่อไม่ได้ เป็นการบังคับให้เกษตรกรต้องซื้อเมล็ดพันธุ์จากบริษัทผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืช ทั้งนี้ กรณีสนธิสัญญาหรือความตกลง อาจมีทางเลือกที่ให้สมาชิกอนุญาตให้เกษตรกรสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ที่ได้รับการคุ้มครองไว้เพาะปลูกในครั้งถัดไปได้ นั้น ไม่สามารถทำจริงได้ในทางปฏิบัติ เพราะยากที่จะมีเจ้าของสิทธิบัตรจะอนุญาตให้เกษตรกรนำเมล็ดพันธุ์ที่ได้รับการคุ้มครองไว้เพาะปลูกในครั้งถัดไปได้อย่างยั่งยืน โดยที่กระทบต่อการค้าขายเมล็ดพันธุ์ของตนหรือขัดกับผลประโยชน์ทางธุรกิจของตน นอกจากนี้ เมล็ดพันธุ์ที่ได้รับการคุ้มครองส่วนใหญ่เป็นผลผลิตจากเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ ที่ส่วนใหญ่จะไม่สามารถนำมาเพาะปลูกต่อได้ ด้วยปัจจัยด้านพันธุกรรมที่อ่อนแอลง หรือทำให้เมล็ดพันธุ์เป็นหมัน ไม่สามารถเพาะพันธุ์ต่อไปได้

- เพิ่มต้นทุนค่าเมล็ดพันธุ์พืช ต่างชาติหรือบริษัทรายใหญ่พันธุ์พืชไปพัฒนาเป็นของตนเอง นำสู่การผูกขาดเมล็ดพันธุ์ในระบบตลาด

๔.๘ การถือครองที่ดิน/อสังหาริมทรัพย์ของต่างชาติ

นอกเหนือจากที่ Mega FTA ที่มีการกำหนด สิทธิการเป็นเจ้าของนิติบุคคลในรูปการถือหุ้น ในบริษัท ตามกฎเกณฑ์ทั่วไปในบทการลงทุน และการเป็นเจ้าของตามบทด้านทรัพย์สินทางปัญญา “สิทธิการเป็นเจ้าของ” หมายรวมถึงสิทธิการเป็นเจ้าของหรือการถือครองที่ดิน/อสังหาริมทรัพย์ทางพาณิชย์ รวมถึงการเช่าที่ดิน/อสังหาริมทรัพย์ทางพาณิชย์ในประเทศผู้รับการลงทุนด้วย

ข้อกังวล

การผูกพันเปิดเสรีให้นักลงทุนต่างชาติสามารถถือครองที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ทางพาณิชย์ ได้ภายใต้ FTA จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศและผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการค้า ตลอดจนความได้เปรียบในด้านการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการต่างชาติดกับผู้ประกอบการท้องถิ่น

๔.๙ การใช้มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (Non-tariff measure; NTM) กีดกันการค้า

สินค้าอุปโภคบริโภค และผลิตภัณฑ์การเกษตร

ประเทศคู่ค้าเปิดเสรีทางการค้าโดยการลดภาษีตามข้อตกลง FTA แต่ยังคงใช้มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (NTM) เช่น มาตรการ SPS, TBT, สิ่งแวดล้อม, แรงงาน มาเป็นข้อกีดกันการค้าและปกป้องผู้ผลิตของตน โดยใช้มาตรฐานกฎระเบียบที่เข้มงวดเสนอบรรจุไว้ในความตกลง

ข้อกังวล

มีโอกาสที่ประเทศภาคีจะกีดกันการส่งออกสินค้าไทยเพิ่มขึ้นภายใต้กฎเกณฑ์ดังกล่าวที่เข้มงวดใน Mega FTA และผู้ประกอบการไทยจะมีต้นทุนต้นทุนสูงขึ้น เพื่อพัฒนามาตรฐานให้สูงขึ้นเกิดความจำเป็นต่อการบริโภคภายในประเทศภาคี หรือเกิดกว่ามาตรฐานภายในประเทศภาคี (กรณีกำหนดมาตรฐานสูงกว่าการบริโภคภายในประเทศ เพื่อวัตถุประสงค์การกีดกันทางการค้า)

๔.๑๐ การเปิดตลาดสินค้า GMOs จะเป็นประเด็นที่สมาชิกจะถูกบีบบังคับให้ดำเนินการใน อนาคตอันใกล้

ปัจจุบันบางประเทศยังไม่มีกฎหมายยอมรับสินค้า GMOs เข้าสู่ตลาด แต่ Mega FTA ที่มีการกำหนดให้มีการเจรจาจัดทำข้อผูกพันเปิดตลาดสินค้า GMOs ในอนาคต

ข้อกังวล

ปัจจุบันไทยไม่ยินยอมให้มีการนำเข้าเมล็ดพันธุ์ GMOs มาเพาะปลูกในเชิงพาณิชย์ จนกว่าจะมีการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ว่ามีความปลอดภัยทั้งด้านชีวภาพและด้านอาหาร และโดยที่ปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังต้องการความชัดเจนในหลายด้าน อาทิ แนวทางการเจรจาเปิดตลาด GMOs การศึกษาผลดีผลเสียที่มีต่อไทยทั้งเชิงพาณิชย์ เกษตรกรรมและสิ่งแวดล้อม และการกำหนดแผนมาตรการรองรับในอนาคต ดังนั้น การนำเสนอประเด็นการเปิดตลาด GMOs ต่อระดับนโยบายเพื่อวางกรอบการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในอนาคตสำหรับ Mega FAT จึงยังไม่เกิดขึ้นในลักษณะเป็นแผนการทำงาน ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจึงยังคงเป็นประเด็นข้อถกเถียงและขาดความพร้อมในการชี้แจง กล่าวคือ การนำเข้าเมล็ดพันธุ์ GMOs อาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจก่อให้เกิดการปนเปื้อนของสายพันธุ์กับเกษตรอินทรีย์ ซึ่งจะทำให้เกิดต้นทุนในการป้องกันการปนเปื้อนเพิ่มขึ้น และอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์กับกลุ่มที่สนับสนุนพืช GMOs

๕. การอภิปรายผลกระทบในภาพรวม ข้อพิจารณา และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่ไทยควรตัดสินใจเข้าร่วม Mega FTA

๕.๑ ปัจจุบันหลายประเทศเริ่มเข้าสู่การจัดตั้งความตกลงทางการค้าที่มีมาตรฐานสูง โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้ว อาทิ สหรัฐอเมริกา แคนาดา สหภาพยุโรป ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และเกาหลี เป็นต้น และแนวโน้มที่ประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นคู่ค้าที่สำคัญของไทยต้องการพึ่งพาตลาดและการลงทุนกับประเทศพัฒนาแล้ว จึงจำเป็นต้องเข้าร่วมจัดตั้งหรือเข้าร่วมเป็นสมาชิกภาคีในความตกลงที่มีมาตรฐานสูงเพิ่มสูงขึ้น อาทิ สมาชิกอาเซียนคือ เวียดนาม และมาเลเซีย เป็นต้น

๕.๒ ในกรณีของประเทศไทย Mega FTA น่าจะเป็นกลไกทางอ้อมกลไกหนึ่งที่จะสร้างแรงผลักดันให้ทุกภาคส่วนในประเทศไทยเกิดการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานในทุกด้านที่เกี่ยวกับกิจกรรมการค้าและการลงทุน รวมถึงระบบเศรษฐกิจของประเทศ ส่งผลดีต่อการพัฒนาเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศและประชากรในท้ายที่สุด

๕.๓ หากไทยมีความพร้อม ภาครัฐมีแผนงานเชิงรุกเชิงรับ ระบบการบริหารจัดการที่ดี การกำกับดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ และกฎระเบียบที่โปร่งใส ตลอดจนมีแนวทางการช่วยเหลือด้านข้อมูลองค์ความรู้และหลักวิชาการต่อภาคเอกชนและประชาชน ภาคเอกชนมีความแข็งแกร่งและมีความพร้อมในการแข่งขันทางด้านเทคโนโลยีขั้นสูง นวัตกรรมใหม่ คุณภาพการบริการ และมีการตลาดที่กว้างขึ้น การเข้าร่วมในความตกลงที่มีมาตรฐานสูง ก็ย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก

๕.๔ หากไทยไม่ตัดสินใจเข้าร่วม Mega FTA ความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าของไทยในเชิงเปรียบเทียบ อาจลดลงและด้อยกว่าประเทศที่มีพื้นฐานหรือสถานะทางการค้าสินค้าและบริการที่ใกล้เคียงกับไทยและที่กำลังอยู่ในช่วงการเติบโตที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่รวดเร็ว เพราะถือเป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศเหล่านั้นช่วงชิงตลาดการค้าสินค้าและบริการในภูมิภาคเอเชียและอาเซียนได้มากและเร็วกว่าไทย ส่งผลต่อเศรษฐกิจการค้าของไทย

ข้อพิจารณาสำหรับผลกระทบด้านลบ

๕.๕ Mega FTA อาจส่งผลกระทบต่อไทยในทางลบ หากไทยไม่มีความพร้อมในด้านการแข่งขัน โดยเฉพาะผู้ประกอบการไทย ผู้ส่งออก เจ้าของกิจการ หรือแม้กระทั่งประชาชน เพราะการเปิดเสรีหมายถึงรวมถึงการแข่งขันทั้งภายนอกประเทศและภายในประเทศในทุกกิจกรรมทางการค้า การลงทุน เศรษฐกิจและการเคลื่อนย้ายของคนต่างชาติเข้ามาทำงานประเทศไทย ผลกระทบที่เห็นได้ชัดเจน อาทิ การขาดดุลการค้า ดุลบริการ รายได้ของประเทศ (รายได้ของภาคเอกชน ประชาชน รัฐ และการจัดเก็บภาษี) ซึ่งหมายถึงรวมถึงดุลบัญชีเดินสะพัด โดยสาเหตุที่ทำให้ประเทศขาดดุลก็เกิดจากการมีรายได้จากการส่งออกน้อยกว่าการนำเข้า มีการโอนเงินออกไปต่างประเทศมากกว่าการนำเงินที่เป็นรายได้เข้าสู่ประเทศ (กรณีนี้การลงทุนต่างชาติเข้ามาเป็นเจ้าของกิจการในประเทศไทยหรือให้บริการในประเทศไทยโดยส่งเงินกำไรกลับสู่ประเทศต้นทาง) รวมถึงการเข้ามาทำงานของต่างชาติ และผู้เชี่ยวชาญหรือผู้บริหารบริษัทข้ามชาติในไทยแล้วส่งรายได้กลับสู่ภูมิลำเนา นอกจากนี้ การหลั่งไหลของการลงทุนต่างชาติและบุคลากรต่างชาติที่ขาดการบริหารจัดการและการกำกับดูแลที่ดี จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม ประเพณีไทยการเป็นอยู่ของประชาชน ความยั่งยืนของการเกษตรไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และความมั่นคงของชาติ อันจะเป็นปัญหายากที่จะแก้ไข

๕.๖ ผู้นำองค์กรการค้าระหว่างประเทศยกประเด็น Mega FTA ถูกกำหนดโดยประเทศพัฒนาแล้วและมีความก้าวหน้าด้านเศรษฐกิจและการค้า เพื่อเอื้อต่อผลประโยชน์ของตน มีการกำหนดกฎเกณฑ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นมากกว่าองค์การการค้าโลก (WTO) และหลายฝ่ายเห็นว่า WTO น่าจะเป็นเวทีที่มีกฎเกณฑ์ทางการค้าที่เป็นธรรมมากที่สุด เหมาะสมและเพียงพอกับทุกประเทศ เพราะมีการสร้างความสมดุลย์ระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วกับที่ประเทศกำลังพัฒนาไปจนถึงประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ที่มีการใช้กฎเกณฑ์การค้าพหุภาคีอย่างเท่าเทียมกัน ๑๖๒ ประเทศ จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องไปรวมกลุ่มเศรษฐกิจนอก WTO อีกทั้งการรวมกลุ่ม Mega FTA ที่มีเพียงไม่กี่ประเทศสมาชิกอาจจะทำให้เกิดสถานการณ์เบี่ยงเบนทางการค้า รวมทั้งมีการปฏิบัติที่แตกต่างกันและการใช้มาตรการที่ไม่เป็นธรรมระหว่างประเทศในกลุ่ม FTA กับประเทศนอกกลุ่ม FTA นอกจากนี้ กฎเกณฑ์ที่เกิดขึ้นใหม่ใน Mega FTA นั้นเป็นกฎเกณฑ์ที่สอดคล้องกับกฎหมายของประเทศที่พัฒนาแล้ว เอื้อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการค้าให้กับประเทศที่พัฒนาแล้วมากกว่าประเทศที่กำลังพัฒนา และมีกฎเกณฑ์ที่บีบบังคับให้ประเทศที่กำลัง

พัฒนาต้องปฏิบัติตาม เพื่อสร้างความได้เปรียบและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการค้าของประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังนั้น การเข้าร่วม Mega FTA หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องศึกษาเชิงลึกถึงผลดีผลเสีย และเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใสให้สาธารณชน ก่อนนำเสนอรัฐบาลตัดสินใจอนุมัติให้ไทยเข้าสู่อการเป็นสมาชิกภาคี Mega FTA

๕.๗ การเข้าร่วม Mega FTA ไม่ควรพิจารณาถึงประโยชน์ที่ไทยจะได้รับเพียงฝ่ายเดียว แต่ควรพิจารณาถึงสมาชิก Mega FTA อื่นๆ ที่จะได้ใช้ประโยชน์จากพันธกรณีและข้อผูกพันของไทยด้วย ซึ่งหมายความว่า การเข้าเป็นสมาชิก Mega FTA โดยทั่วไป สมาชิกจะได้ทั้งประโยชน์และเสียประโยชน์ ดังนั้น หลายฝ่ายจึงตั้งคำถามว่า หากไทยเข้าร่วม Mega FTA ประเทศไทยจะได้ประโยชน์จริงหรือไม่ ภาคเอกชนและประชาชนจะได้รับผลกระทบในด้านลบและด้านบวกมากน้อยและต่างกันอย่างไร หากไม่เข้าร่วม Mega FTA จะทำให้ไทยสูญเสียตลาดและฐานการลงทุนจริงหรือไม่ และเมื่อเข้าร่วม Mega FTA ไทยจะสามารถขยายการค้าและการลงทุนได้จริงหรือไม่ การอ้างถึงประโยชน์ในการเข้าสู่ตลาดประเทศสมาชิกภาคี FTA สำหรับสินค้าเกษตรไทย คู่มีค่ากับการสูญเสียตลาดเกษตรรายการอื่นๆหรือไม่ และการส่งออกอาหารหรือผลิตภัณฑ์การเกษตรจำเป็นที่ต้องพึ่งพา FTA หรือไม่ เพราะในอนาคตความต้องการสินค้าเกษตรจะเพิ่มมากขึ้นอันเนื่องมาจากการผลิตที่ลดลง พื้นที่การเกษตรลดลง ประชากรเพิ่มขึ้น และภัยทางธรรมชาติ

๕.๘ พิจารณาการเข้าร่วม Mega FTA จึงต้องคำนึงถึงในส่วนของไทยจะเสียประโยชน์เป็นสำคัญ และจะต้องให้ความสำคัญกับเกษตรกร ผู้ประกอบการไทย ธุรกิจไทย นักลงทุนไทย และประชาชนมากกว่า ประโยชน์ในแง่ของการส่งออกสินค้าที่ผลิตในประเทศไทยเพียงอย่างเดียว หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องหามาตรการรองรับ ป้องกัน บรรเทาความรุนแรง และเยียวยา ตลอดจนต้องมีมาตรการสร้างความแข็งแกร่งให้กับการค้าและธุรกิจไทยอย่างยั่งยืนในระยะยาวในประเด็นนี้ จึงขอเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเปิดเผยข้อมูลตลอดจนการคาดการณ์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำเสนอมาตรการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยออกเป็นแผนการทำงานเป็นขั้นตอน มีหลักประกันความเสียหายต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบ

๕.๙ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

การลงทุน

การเปิดเสรีการลงทุนภายใต้ข้อผูกพัน Mega FTA ถือเป็นการนำกฎหมายไทยไปผูกพันภายใต้กฎเกณฑ์และเงื่อนไขของความตกลง FTA ยากที่จะปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อการกำกับดูแลอันจะเป็นประโยชน์ต่อไทยเพียงฝ่ายเดียวได้อีก นอกจากนี้ กฎเกณฑ์ใน Mega FTA จะมีความเชื่อมโยงและส่งผลกระทบต่อการค้ากับดูแลบริหารจัดการภายใต้กฎหมายและนโยบายไทย ในอนาคตด้วย ดังนั้นการผูกพันกฎหมายไทยใน FTA เพื่อการเปิดเสรีการลงทุนทั้งสาขาการลงทุนในภาคบริการและสาขาการลงทุน

ที่มีใช้ภาคบริการ จึงเป็นบริบทที่ต่างไปจากแนวนโยบายส่งเสริมการลงทุนโดยทั่วไป เพราะ FTA มีผลกระทบทั้งด้านลบและบวกนับตั้งแต่มีผลใช้บังคับ

แม้หลายฝ่ายให้ความสำคัญต่อการดึงดูดการลงทุนของต่างชาติเข้ามาในประเทศไทย ด้วยการเล็งเห็นถึงประโยชน์ในการพัฒนาประเทศในหลายด้าน เช่น การจ้างงานเพิ่มขึ้น การใช้วัตถุดิบภายในประเทศสำหรับการผลิต และการส่งออก แต่ยังมีได้มีผลการศึกษาใดที่แสดงให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่ได้จากการลงทุนของต่างชาติอย่างชัดเจนในเชิงสถิติและผลลัพธ์ที่เป็นตัวเลขเชิงเปรียบเทียบกับผลดีผลเสียที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย เพราะการลงทุนในแต่ละสาขามีลักษณะหรือกิจกรรมทางธุรกิจที่หลากหลายแตกต่างกันมาก อาทิ

๑) บางสาขาเป็นการลงทุนที่มีการจ้างงานน้อยและบางสาขาที่มีการจ้างงานแรงงานต่างชาติเข้ามาทำงานมากกว่าแรงงานไทย ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจ้างงานหรือตลาดแรงงานในประเทศไทย และการเข้ามาของแรงงานต่างชาติเป็นจำนวนมากส่งผลให้รัฐบาลต้องสูญเสียงบประมาณในการจัดหาสวัสดิการขั้นพื้นฐานและงบประมาณในการบริหารจัดการ

๒) บางสาขาเป็นการลงทุนที่ไม่มีการส่งออกสินค้าหรือบริการออกไปนอกประเทศ โดยเฉพาะการค้าบริการที่มีการส่งออกไปน้อยมาก มีการโอนรายได้/กำไรกลับประเทศต้นทาง ส่งผลต่อดุลการค้า และดุลบริการ

๓) บางสาขามีการใช้สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและทรัพยากรของประเทศค่อนข้างสูง และบางสาขามีกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม สิ่งแวดล้อม และการเป็นอยู่ของประชาชน รัฐต้องเสียงบประมาณในการพิทักษ์ ปกป้อง และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศเพิ่มขึ้น

๔) การกำหนดให้รัฐภาคีต้องปฏิบัติตามนักลงทุน/ธุรกิจต่างชาติอย่างเท่าเทียมกับธุรกิจไทย ถือเป็น การเปิดให้ต่างชาติประกอบธุรกิจอย่างเสรีเทียบเท่าคนไทย เช่น การถือครองหุ้นข้างมาก และการได้รับใบรับรองการประกอบธุรกิจโดยไม่มีเงื่อนไข เป็นต้น ไทยจึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบว่า การครอบงำธุรกิจในประเทศไทยของต่างชาติจะส่งผลกระทบต่อประเทศในระยะยาวหรือไม่ เพราะต้องยอมรับว่าผู้ประกอบการไทยส่วนใหญ่ไม่สามารถแข่งขันกับต่างชาติได้ด้วยข้อจำกัดด้านเงินทุน (ไม่ส่งผลกระทบต่อการแข่งขันของบริษัทขนาดใหญ่ เพราะในทางปฏิบัติย่อมมีการเปลี่ยนแปลงผู้ถือหุ้นได้ตลอดเวลา) นอกจากนี้ การลงทุนของต่างชาติจะส่งผลกระทบต่อดุลการค้าของไทยอย่างเล็งไม่ได้ โดยเฉพาะดุลบริการ

ดังนั้น หากไทยต้องเข้าร่วม Mega FTA หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีการศึกษาผลดีผลเสียที่จะเกิดกับประเทศเป็นตัวเลขเชิงเปรียบเทียบในทุกมิติ วิเคราะห์การลงทุนของต่างชาติโดยแสดงหลักฐานอ้างอิงถึงข้อมูล ตัวเลขและสถิติก่อนการทำข้อผูกพันและคาดการณ์หลังการเข้าร่วม FTA เช่น การเข้ามาลงทุนในรายทุกสาขา กฎหมาย นโยบาย การแข่งขันที่จะกระทบต่อ SMEs ไทยรายได้ของประเทศ/ดุลการค้า การจัดเก็บภาษี ผลกระทบต่อความมั่นคง ปัญหาแรงงานและสิ่งแวดล้อม ผลกระทบ

ต่อผู้ประกอบการไทย รายได้ที่เป็นจริงของผู้ประกอบการไทยและสินค้าส่งออกที่ผลิตโดยคนไทย และผลต่อผู้บริโภค เป็นต้น

๕.๑๐ ผลกระทบต่อความมั่นคงภายในประเทศ

ความสงบเรียบร้อยของสังคม

เนื่องจากการทำ FTA จะต้องมีการผ่อนปรน และลดกฎระเบียบ รวมทั้ง อำนวยความสะดวก เพื่อให้เกิดผลตาม FTA ประเด็นเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยเฉพาะอาชญากรรมในลักษณะที่เป็นอาชญากรรมข้ามชาติ โดยอาศัยช่องทางการเปิดเสรีการค้าเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา (แรงงานฝีมือ) แม้ Mega FTA กล่าวถึงการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ ซึ่งไม่ครอบคลุมแรงงานระดับไร้ฝีมือ และ Mega FTA ยังคงให้สิทธิสมาชิกภาคีใช้นโยบายกำกับดูแลการทำงานของคนต่างชาติและบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการอนุญาตการเข้ามาทำงานในประเทศได้ แต่เนื่องจากการผูกพันเปิดเสรีการค้าเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาโดยหลักการมิได้มีการกำหนดสัดส่วนหรือจำนวนการเข้ามาในประเทศ บริษัทต่างชาติและบริษัทท้องถิ่นสามารถว่าจ้างชาวต่างชาติเข้ามาทำงานได้ภายใต้สัญญาระหว่างบริษัทตามข้อผูกพันของแต่ละสมาชิกภาคีผูกพันไว้ ซึ่งยากต่อการควบคุมหรือห้ามการเข้ามาทำงาน ซึ่งผลของการผูกพันการค้าเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี อาจส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐด้านความมั่นคง และสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะรัฐจะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการบริหารจัดการปัญหาสังคม อาทิ การค้ามนุษย์ แอบแฝง อาชญากรรม ยาเสพติด และสินค้า/บริการผิดกฎหมาย ดังนั้น หน่วยงานด้านการเจรจาของไทยจำเป็นต้องกำหนดเงื่อนไขและข้อจำกัดในข้อผูกพันของไทยในประเด็นที่เกี่ยวกับจำนวน ระยะเวลา และประเภทบุคคลธรรมดาต่างชาติที่เข้ามาทำงานภายใต้ข้อผูกพัน FTA อย่างเข้มงวด และในส่วนของหน่วยงานกำกับดูแลภายในประเทศควรเตรียมการป้องกัน เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบดังกล่าว เช่น การตรวจสอบทางการเงิน จะต้องมีข้อกำหนดและวิธีปฏิบัติที่จะให้เจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบเส้นทางการเงินในกรณีที่ต้องสงสัยที่จะเกี่ยวข้องกับการค้าอาชญากรรม และมีกฎหมายระหว่างประเทศร่วมกันในการที่จะดำเนินการกับเครือข่ายที่มีการโอนเงินหรือฟอกเงินในการก่ออาชญากรรม นอกจากนี้ จะกระทบต่อระบบสาธารณสุขและระบบประกันสุขภาพ กล่าวคือ การเปิดเสรีการค้าเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา และการเปิดเสรีการลงทุน ส่งผลให้มีการเพิ่มจำนวนแรงงานในทุกระดับ ยากต่อการควบคุมกำกับดูแลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลที่ตามมาคือ โรคติดต่อในกลุ่มคนต่างด้าวและผู้ติดตามที่ไม่ได้รับการตรวจวินิจฉัยและรักษา สามารถแพร่กระจายหรือระบาดสู่คนไทย รัฐต้องมียค่าใช้จ่ายและงบประมาณเพิ่มขึ้นสำหรับการดูแลหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าว

การถือครองที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ของต่างชาติ

แม้ว่าไทยมีมาตรการภายใต้การส่งเสริมการลงทุนที่ให้สิทธิพิเศษแก่นิติบุคคลที่ได้รับการส่งเสริมสามารถถือครองที่ดินได้ภายใต้เงื่อนไขของ BOI แต่ในกรณี FTA นั้น เนื่องจากพันธกรณีใน FTA ยากที่จะแก้ไขเมื่อสมาชิกมีการผูกพันไปแล้ว และพันธกรณีและข้อผูกพันตามหลักการ FTA จะต่อพัฒนาไปในแนวทางการเปิดเสรีมากขึ้นเรื่อยๆ การผูกพันให้ต่างชาติถือครองที่ดินจึงเป็นเรื่องอ่อนไหว กระทบต่อความมั่นคงของประเทศในทุกมิติ ดังนั้น ไทยต้องไม่ผูกพันให้สิทธิต่างชาติถือครองที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ภายใต้ FTA อย่างชัดเจน

การควบคุมการสื่อสาร

การเปิดเสรีโทรคมนาคมและการสื่อสารตลอดจน E-commerce ถือเป็นเรื่องสำคัญและอ่อนไหวในการควบคุมกำกับดูแลความมั่นคงของประเทศ รัฐจำเป็นต้องบริหารข้อมูลข่าวสารที่มีผลต่อความมั่นคงของชาติและองค์กรสูงสุดของชาติ การเปิดเสรีโทรคมนาคมและการสื่อสารตลอดจน E-commerce จึงต้องกำหนดเงื่อนไขข้อจำกัดไว้ในตารางข้อผูกพัน หรือสงวนไว้ หากคู่เจรจาไม่ยอมรับเงื่อนไขและข้อจำกัดดังกล่าว รัฐบาลไทยจำเป็นต้องพิจารณาไม่ยอมรับเงื่อนไขใดๆ ที่กระทบต่อความมั่นคงของไทย

๕.๑๑ ผลกระทบต่อภาคประชาชน เกษตรกร และผู้บริโภค

ผลกระทบต่อระบบการเพาะปลูกพืช พันธุ์พืช และเกษตรกร

ส่งผลให้บริษัทต่างชาติสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพไทยโดยไม่ต้องแบ่งปันผลประโยชน์ การเก็บเมล็ดพันธุ์ของเกษตรกรเพื่อนำไปเพาะปลูกจะไม่สามารถทำได้ เกษตรกรต้องซื้อเมล็ดพันธุ์พืชจากต่างชาติในทุกครั้งที่มีการเริ่มเพาะปลูกใหม่ในราคาเมล็ดพันธุ์ที่กำหนดโดยต่างชาติ บริษัทต่างชาติมีโอกาสผูกขาดเมล็ดพันธุ์เป็นระยะเวลานาน นอกจากนี้ การยอมรับพืช GMO จะทำให้ระบบเกษตรกรรมของประเทศไทยต้องพึ่งพาเมล็ดพันธุ์จากบริษัทต่างชาติ ส่งผลต่อการพึ่งพาพันธุ์ของไทย การปนเปื้อนทางพันธุกรรมกับทรัพยากรชีวภาพของไทย ระบบการเกษตรทั้งหมดจะถูกผูกขาดโดยกลุ่มบริษัทที่เป็นเจ้าของสิทธิบัตรมากที่สุด

สินค้าเกษตรไทยถูกทดแทนโดยสินค้าเขตรนำเข้าในกลุ่มเดียวกัน

การนำเข้านมและผลิตภัณฑ์ : นมผงทดแทนน้ำนมโคสดของไทย ส่งผลต่อเกษตรกรผู้ผลิตน้ำนมของไทยและการบริโภคนมของคนไทย แม้ผู้ผลิตนมในต่างประเทศ มีศักยภาพในการผลิตนมและผลิตภัณฑ์นมที่มีคุณภาพ แต่ต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่สูงตามสถานะค่าครองชีพของประเทศผู้ผลิต ส่งผลต่อราคาขายน้ำนมสดภายในประเทศ ดังนั้น วิธีกรลดต้นทุนของผู้ผลิตต่างชาติ คือ การแปรรูปน้ำนมดิบเป็นนมผง โดยการแยกส่วนประกอบน้ำนมดิบไปทำชีส เนย และผลิตภัณฑ์นมต่างๆ โดยมีส่วนเหลือนำมาผลิตนมผง ส่งออกในราคาที่ต่ำ โดยที่ผู้นำเข้าก็จะได้รับโอกาสในการนำเข้านมผงในราคาต่ำ และนำมาขงละลายขาย ซึ่งส่งผลต่อผู้บริโภค

การนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์ : วัตถุดิบอาหารสัตว์หลายชนิด สามารถใช้ทดแทนกันได้ ขึ้นอยู่กับคุณภาพและราคา ทำให้มีการนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์มาแทนวัตถุดิบในประเทศ

การนำเข้าสินค้าปศุสัตว์ : การนำเข้าสินค้าปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เนื้อโค เนื้อไก่ เนื้อสุกร สด แช่เย็น แช่แข็ง เป็นสินค้าที่ไทยมีการผลิตในลักษณะครบวงจร ตั้งแต่การเพาะปลูกพืชอาหารสัตว์การผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์อื่นๆ โรงงานผลิตอาหารสัตว์ ฟาร์มปศุสัตว์มาตรฐาน โรงงานแปรรูป ระบบโลจิสติกส์ของธุรกิจไทย ซึ่งโดยที่การนำเข้าสินค้าปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์เข้ามาทดแทนย่อมส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่การผลิตทั้งหมด ต่อเนื่องไปยังเกษตรกรผู้เพาะปลูกวัตถุดิบ เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และผู้ประกอบการโลจิสติกส์ (ที่มีรายใหญ่จำนวนหนึ่งแต่มีรายเล็กรายน้อยอีกจำนวนมาก) ซึ่งความเสียหายต่อระบบที่เกิดขึ้นอาจไม่สามารถเรียกกลับคืนได้

๖. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและกลยุทธ์

๖.๑ ทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการเข้าร่วม Mega FTA

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องศึกษาวิจัยผลประโยชน์และผลกระทบของ Mega FTA ในเชิงลึก แสดงถึงผลลัพธ์ทางสถิติและตัวเลขหรือหน่วยวัด ตลอดจนมาตรการรองรับและเยียวยาผลกระทบ โดยการดำเนินการตามขั้นตอน การตรวจรับงานจ้างการศึกษาวิจัยของคณะกรรมการต้องโปร่งใส ให้อิสระผู้วิจัยอย่างเสรี ไม่ครอบงำความคิดของผู้ศึกษาวิจัย การร่วมหารือในระดับนโยบายทุกระดับทั้งกรม กระทรวง และรัฐบาล เพื่อให้ได้มาซึ่งบทสรุปที่เหมาะสมกับประเทศไทย และรับฟังความเห็นข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นำผลการศึกษาเบื้องต้นเสนอต่อระดับนโยบายทั้งในระดับกระทรวงและรัฐบาล เพื่อการพิจารณาตัดสินใจให้ไทยเข้าสู่การเป็นสมาชิกภาคี Mega FTA

๖.๒ แนวทางและแผนการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ

๑) รัฐควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อประเทศไทยทั้งมิติ ด้านสาธารณะและผู้ประกอบการไทย ดังนั้น การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือออกกฎหมายที่เป็นประโยชน์ ต่อไทยหรือเป็นไปในแนวทางปกป้องบางกรณีหรือให้การช่วยเหลือธุรกิจไทยอย่างเหมาะสม จึงเป็นเรื่อง สำคัญมากกว่าการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อให้ไทยสามารถยอมรับกฎเกณฑ์ของ Mega FTA แต่ในเวลา เดียวกัน รัฐต้องมีความโปร่งใสในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบและการกำกับดูแลการค้า และธุรกิจภายในประเทศ นอกจากนี้ กระบวนการเจรจาจัดทำความตกลงจะต้องอ้างอิงกฎหมายไทย ระเบียบและมาตรการ ตลอดจนนโยบายอย่างเคร่งครัด โดยได้รับการตรวจสอบจากทุกหน่วยงานด้าน กฎหมายและหน่วยงานที่กำกับดูแลที่เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอน

๒) การปรับปรุงหน่วยงานกลางให้มีกลไกที่ดีในการกำกับดูแล เพื่อการสื่อสารแนวนโยบาย ไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อสาธารณะและ ประเทศไทย การสอดส่องดูแลการปฏิบัติตามพันธกรณี (Implementation) ของหน่วยงานกำกับดูแลด้านการค้ารวมทั้งการตีความข้อกฎหมายระหว่างประเทศ/ความตกลงระหว่างประเทศอย่างถูกต้อง และให้มี ระบบการรายงานปัญหาและประเด็นต่างๆที่เป็นจริง และมีข้อเสนอแนะอย่างตรงไปตรงมาเป็น เอกภาพต่อระดับนโยบาย ปราศจากการแทรกแซงของกลุ่มผลประโยชน์ ตลอดจนการมีช่องทางการ สื่อสารประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนอย่างเหมาะสมและเพียงพอ

๓) วางระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการ รวมทั้ง การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานในทุกมิติที่ถูกต้องแม่นยำ และสอดประสานงานวิเคราะห์ สถานการณ์เป็นทีมไทยแลนด์ที่เข้มแข็ง เพื่อให้การกำหนดท่าทีการเจรจาจัดทำความตกลงของไทย ตลอดจนอำนาจในการเจรจาต่อรองของคณะผู้แทนไทยมีประสิทธิภาพ และรักษาผลประโยชน์ของ ประเทศสูงสุด นอกจากนี้ การมีท่าทีการเจรจาที่ชัดเจนมีเหตุผลรองรับและอธิบายได้ จะเกิดประโยชน์ต่อ การยืนยันท่าทีไทยในเวทีการประชุมให้มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับของคู่เจรจา

๔) หน่วยงานกำกับดูแลการค้าและการประกอบธุรกิจในประเทศไทย ต้องมีมาตรการปกป้อง รองรับ เยียวยาเมื่อเกิดปัญหา และเตรียมความพร้อมต่อปัญหาที่อาจเกิดขึ้น โดยจัดทำแผนการทำงาน เสนอต่อรัฐบาลเพื่อออกเป็นนโยบายและมาตรการที่ยั่งยืน

๕) ประเมินผลกระทบ ในเชิงปริมาณ มูลค่า และจำนวนผู้ผลิตที่อาจจะได้รับผลกระทบ รวมทั้งรับฟังความเห็นสำหรับสินค้าและบริการแต่ละกลุ่ม รวมทั้งประเด็นที่เชื่อมโยง และกำหนดข้อตกลง FTA ที่ให้มีผลกระทบทางลบต่อภาคส่วนเหล่านี้ให้น้อยที่สุด

๖) สื่อสารข้อมูลไปยังทุกภาคส่วนที่อาจได้รับผลกระทบตั้งแต่ต้นและออกมาตรการพัฒนาช่วยเหลือและเยียวยา ซึ่งรวมถึงการสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถ หรือการปรับเปลี่ยนอาชีพ

๗) การเจรจาต่อรองเพื่อเข้าร่วม Mega FTA โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เช่น TPP ไทยไม่ควรเข้าสู่กระบวนการ accession เพียงลำพังหรือโดดเดี่ยว แต่จำเป็นอย่างยิ่งในการหามิตรประเทศอื่นๆ ที่มีการประกาศสนใจหรือสมัครเข้าร่วม TPP โดยจัดตั้งกลุ่มพันธมิตรที่สนใจเข้าร่วม FTA เพื่อสร้างอำนาจการต่อรองการเจรจาเข้าร่วมกลุ่ม FTA อาทิ เกาหลี อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ กัมพูชา จีน ไต้หวัน เป็นต้น

๘) ไทยต้องมีข้อเสนอบรรจุกฎเกณฑ์ใน FTA ให้เป็นไปตามมาตรฐานขององค์การระหว่างประเทศ นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมเจรจากำหนดกฎ กติกา มาตรฐานระหว่างประเทศที่จะใช้เป็นข้ออ้างอิงทางการค้าสาขาต่างๆ เช่น WTO, องค์การระหว่างประเทศที่กำหนดมาตรฐานที่เป็นข้ออ้างอิงด้าน SPS (Codex, OIE, IPPC), ISO, ILO, องค์การชำนาญการพิเศษ ภายใต้ UN เพื่อให้กฎ กติกา มาตรฐานระหว่างประเทศอยู่ในระดับที่ปฏิบัติได้ ไม่ทำให้ถูกกีดกันทางการค้า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศ

๙) นำเรื่อง/ข้อเสนอที่มีการผลักดันมากจากประเทศคู่เจรจา ซึ่งไทยไม่สามารถยอมรับได้ เนื่องจากมีข้อจำกัดและเงื่อนไขจำเป็นต้องสงวน เข้าสู่คณะรัฐมนตรีเพื่อขอมติรับรองการดำเนินการและเสนอต่อประเทศคู่เจรจา

๖.๓ แนวทางการพัฒนาความพร้อมของไทย

๑) พัฒนาคนตั้งแต่วัยเยาว์อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเน้นความพร้อมของกำลังคนของประเทศที่มีคุณภาพ (Smart people)

๒) เน้นย้ำปัจจัยที่ทำให้ไทยเข้มแข็ง โดยการปฏิรูปโครงสร้างพื้นฐานในทุกด้าน ได้แก่คมนาคม สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุขปโภคที่มีคุณภาพ

๓) พัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าและบริการในมีคุณภาพสูงสนองต่อความต้องการของตลาดโลก และพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

๔) กำหนดกลยุทธ์ให้บริษัทไทยเข้าสู่ระบบห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global value chains :GVCs) และ Global Network อย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องให้บริษัทไทยมีนวัตกรรมใหม่ เทคโนโลยี หรือ know-how ที่ตัวเองเป็นเจ้าของ เพื่อให้ธุรกิจไทยมีบทบาทที่เป็นส่วนหนึ่งของ Global network และ GVCs

๕) ยึดมาตรฐานระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้บริโภคตามกฎกติกาการค้าโลก (ข้อตกลง SPS, TBT) เป็นหลักในการเจรจา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าที่ไทยนำเข้ามาก หรือมีแนวโน้มจะนำเข้ามาก และสินค้าที่ไทยมีมาตรฐานการผลิตสูงแต่อาจแข่งขันด้านราคาไม่ได้

๖) พัฒนาขีดความสามารถ ทั้งทางกฎหมาย และความสามารถทางเทคนิคในการควบคุม ตรวจสอบสินค้านำเข้าที่เกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้บริโภค ทั้งนี้ ภาครัฐต้องจัดให้มีทรัพยากรที่เพียงพอ ในการควบคุมตรวจสอบสินค้าเหล่านี้ และควรนำระบบสากลในการรับรองระบบการผลิตและการบริหารจัดการการผลิตของประเทศผู้ผลิตมาใช้บังคับด้วย

๗) การพัฒนาหน่วยงานราชการด้านเศรษฐกิจที่เน้นอำนวยความสะดวกทางการค้าให้มากขึ้น ขั้นตอนที่โปร่งใสเพื่อลดปัญหาทุจริตระหว่างหน่วยงานราชการและธุรกิจเอกชน

ข้อแนะนำจากที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำรายงาน

นายจักรมณต์ ผาสุขวนิช การดำเนินการใดๆ ก็ต้องอิง “กฎหมาย” เพราะทุกอย่างจะไปอยู่ที่กฎหมายหรือตัดสินที่กฎหมาย กฎระเบียบ

นายจุฑารวัช อินทรสุขศรี ปัญหาการทำงานของหน่วยงานไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จหรือทำได้ดีมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย ก็เพราะ “ผู้นำองค์กร ไม่ถามผู้บังคับบัญชา (รัฐมนตรี) ไม่เสนอแนะแนวทางการทำงานที่ถูกต้อง” (กลัวแนวทางไม่สอดคล้องกับแนวทางของผู้บังคับบัญชา) ไม่ท้วงติง ไม่แก้ไขสิ่งที่กระทำผิด หรือตามใจผู้บังคับบัญชา) นอกจากนี้ “ผู้บริหาร/ผู้บังคับบัญชาจำเป็นต้องเข้าถึงประชาชน และเป็นมิตรกับประชาชนในทุกระดับ”

นายพงษ์โพยม วาศภูมิจิ ในการดำเนินงานใดๆ ก็ตาม ต้องมุ่งสู่เป้าหมายให้สำเร็จ ซึ่งเครื่องมือในการวัดความสำเร็จ และช่วยให้งานดำเนินต่อไปได้ในแนวทางที่ถูกต้อง คือ “การทำงานต้องมี Model ในการวัดผล ที่ต้องแสดงผลออกมาเป็นตัวเลข สถิติ ข้อบ่งชี้ และหลักฐานที่ชัดเจน”

นายสีมา สีมานนท์ การทำงานเพื่อประโยชน์ของประเทศ โดยเฉพาะการเจรจากับผู้ที่ขัดแย้งต่อต้านการทำงานของหน่วยงานภาครัฐอันจะเกิดผลเสียต่อชาติ “จะต้องไม่มีการประนีประนอม” จนเกินไปหรือไร้เหตุผล เพื่อแค่ให้ได้มาซึ่งการทำงานให้จบสิ้น” หากมีการประนีประนอมกันในลักษณะดังกล่าว ก็จะเป็นผลให้ทุกฝ่ายไม่ได้รับประโยชน์ที่เป็นจริงและกลับจะทำให้ทุกฝ่ายเสียประโยชน์กันทั้งสิ้น

นายถวิล เปลี่ยนสี ปัญหาหนึ่งของประเทศไทยคือการไม่บูรณาการของภาครัฐ กล่าวคือ ในหลายกรณี “หน่วยงานภาครัฐไม่มีการบูรณาการ ประสานงานที่ดี และยังมีความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานราชการ การทำงานไม่ไปด้วยกัน ส่งผลให้งานไม่บรรลุเป้าหมายหรือไม่เคยสำเร็จ ทำให้ประโยชน์ไม่ถึงประชาชน”

ดร.คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา แม้นโยบายรัฐบาลที่ออกมาในบางกรณีไม่สมบูรณ์เพียงพอ แต่ฝ่ายปฏิบัติต้องมีวิธีการสนองนโยบาย โดยต้องมีวิธีการหรือเชิงกลยุทธ์ในการปรับการทำงานให้สอดคล้องกับนโยบาย และ “ให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องเป็นประโยชน์และเหมาะสมต่อสาธารณะหรือประเทศไทยในที่สุด”

รายชื่อ นบส. ๒ รุ่นที่ ๘ คณะผู้จัดทำรายงาน

1. นายจรูญ	ไชยศร	รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์
2. นายพรชัย	ฐิระเวช	รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
3. นางสาวชัชชา	สุทธิพล	รองอธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน
4. นางขวัญวงศ์	พิกุลทอง	รองอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
5. นางไพรวรรณ	พลวัน	รองอธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
6. น.ส.จوزهติ	พงศม์ณิรัตน์	รองอธิบดีกรมประมง
7. นายไพโรจน์	เฮงแสงชัย	รองอธิบดีกรมปศุสัตว์
8. นายเข้มแข็ง	ยุติธรรมดำรง	รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน
9. น.ส.เสริมสุข	สลักเพ็ชร์	รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร
10. นายพิเชษฐ์	วิริยะพาหะ	รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์
11. นายพิศาล	พงศาพิชณ์	รองผู้อำนวยการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
12. น.ส.จริยา	สุทธิไชยา	รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
13. นายจรุณ	มีสมบุญ	รองอธิบดีกรมท่าอากาศยาน
14. นายอานนท์	เหลือองบริบูรณ์	รองอธิบดีกรมทางหลวง
15. นายโสภณ	ทองดี	รองอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
16. นายอาจिन	จิรัชพัฒนา	รองผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติ
17. นายวิศักดิ์	วัฒนศัพท์	รองอธิบดีกรมธุรกิจพลังงาน
18. นายสมศักดิ์	เกียรติชัยลักษณ์	รองอธิบดีกรมการค้าภายใน
19. นายธรรรงค์	พูลพิพัฒน์	รองอธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
20. นางสาวพิรุณ	น้อยศิริ	รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
21. นางอัญชลี	พัฒนสาร	รองอธิบดีกรมคุมประพฤติ
22. พ.ต.อ.ทรงศักดิ์	รักศักดิ์สกุล	รองอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ
23. พ.ต.ท.วรรณพงษ์	คชรักษ์	รองผู้อำนวยการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์
24. นายวิถถวัลย์	สุนทรขจิต	รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
25. พ.ท.กรทิพย์	ดาโรจน์	รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
26. นายวิชัย	คงรัตนชาติ	รองอธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
27. นายอนันต์ชัย	อุทัยพัฒนาชีพ	รองอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
28. พ.ต.ต.หญิงรมยง	สุรกิจบรรหาร	รองเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม
29. นางสุนันทา	มิตรงาม	รองอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม
30. นายกิตติศักดิ์	ชินอุดมทรัพย์	รองเลขาธิการสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ

31. นายพีรศักดิ์	รัตน์นะ	รองเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
32. นายภาณุมาศ	ญาณเวทย์สกุล	รองอธิบดีกรมควบคุมโรค
33. นางวรวรรณ	ชิตอรุณ	รองเลขาธิการคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย
34. นายณัฐพล	รังสิตพล	รองเลขาธิการสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
35. นายสุรพล	ชามาตย์	รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
